

שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא

ד.

עין משפט
נר מצוה

יד א מיי פ"ב מהל' טוען
וטען הל' י טעושי
ח"מ סתם כ"ז ס"ד ועי'
כ"ז:
בזו ב מיי ש"ס פ"א הל' ג
[ופ"ג הל' טו] סתם
עשין לה טעושי ח"מ ס'
פ"ו סתם א וס' עה סתם
ו ירד אלפס כלן ופי'
דשטעטע דף ע"ד:

מוסף רש"י

הכופר במלוה. ולא
נשבע וכל עדים כשר
לעדות. דמלוה להאכיל
ימנה ואינה עכשיו דידו
ורוה למוחזק עד שמיני
ב"ב [ב"ק קה] ולא אמרן
חסדי אמונה הוא, אלא
משום דמלוה להאכיל ימנה
ואין עכשיו דידו לפרוע
[שבוטות ח]. בפקדון
פסול לעדות. ואילו
לא שבע, דמטעם דכפר
אחשד ליה אמונה
[שם] ומוקמינן לה [למן]
ה' כגון דלמתי סהדי
דכפר שעתה דכפר
ליה נקטו בידה ומפסיל
לפ"ה דלא אשכח דלי
באשכחיה לה ל' מלוה מה
לי פקדון [ב"ק ק"ז].

רבינו חננאל

ועשייתו לו כאשר זמם וגו'
וכד' [בריש' מכות] מעידים
אנו באיש פלג שהוא בין
גרופה וכו' ויעולם אין
תורת הדין אלא בשנים
ועד שיוזמו שניהם. בוא
וראה כיון דאמר רב [שם]
ג' עד וזמם משלם
לפי חלקו מקשי' עליה
והנתיב אין משלמין ממון
עד שיוזמו שניהם ותרצינא
להא דרב באומר העדנו
והזמנו בבית דינו של
פלג' ונתחייבונו ממון כי
האי גרופה משלם אבל
כשיזום עד אחד אין שם
תשלומין. ותנן גמ' ור'
משלמין אומר מה שנים
הגרופין עד שיוזמו שניהם
אף שלשה עד שיוזמו
שלשתן. ופרקי' דלמא רבי
חייא תורת הדין לא פריך
לומר אין זו פירכא.
פ' ר' חייא תורת הדין
לא פריך אמר לך רבי
חייא לא נחת תורת
הדין מפני אחד מפני כח
שעל אחד אלא מפני
לשבעה וכו' ואינו
יכול להשביע השבועה
שזמם לעשות לאחור
וכיוצא בו נדחת תורת
הדין מפני שנים שהעידו
על כהן שהוא בין גרופה
וכו'. ואיתנין [ל] לאוקמה
לד' חייא כמתניתין ולא
דמא דהא מתני' כי היכי
דאין סתרי להאי דכל מה
דחפסי תפסי טלית דידהי
הוא [ב"מ] אגן סתרי
לאידך. [ד] ותוב מתני'
בבאי וכו' [שם] (שהרי)
[שהרי] דהוא דיליה עליה
נשבע והתפס. לאוקמי דר'
חייא דעל מה שכתב הוא
נשבע. אלא אי איתמר
והתנא שבע על אידך דר'
חייא דאמר מנה לי בידך
והלא אומר אין לך בידי
אלא ו'. והלך חייב מאי
טעמא דא"צ דאמר ליה
דאין סתרי להאי דכל מה
דחפסי תפסי טלית דידהי
הוא [ב"מ] אגן סתרי
לאידך. [ד] ותוב מתני'
בבאי וכו' [שם] (שהרי)
[שהרי] דהוא דיליה עליה
נשבע והתפס. לאוקמי דר'
חייא דעל מה שכתב הוא
נשבע. אלא אי איתמר
והתנא שבע על אידך דר'
חייא דאמר מנה לי בידך
והלא אומר אין לך בידי
אלא ו'. והלך חייב מאי
טעמא דא"צ דאמר ליה

עד אחד יוכיח שישנו בהכחשה ובהזמה. שפיר גרס הכה ובהזמה
כיון שע"י הומה דבורו בטל ואין להקשות מה לפיו שכן אינו
משלם בהזמה תאמר בעדים שמשלמין בהזמה ואין יכול לומר עד
אחד יוכיח [שם] שמשלם כי מה שהעד אינו משלם כשהוא מוחזק אינו חומרה
אלא לפי שבעדותו אינו מחייבו ממון
לכן הואיל ודיבורו בטל חשיב שנו
בהזמה ודכסמוך עד מה הלא פרכין
ליה משום דעל מה הלא פרכין פירכא
כל דהו ורבי חייא אפי' על מה הלא
לא פריך ליה משום דמה שאינו משלם
העד כשמוחזק זהו גריעתו לפי שלא
היה כח בעדותו לחייב ממון:

הצד השוה [שבהן] שעי' מענה
ב"ו. וא"ת *כופר הכל יוכיח
שעי' טענה וכפירה פטור ויש לומר
דזהלך השוה שבהן יש טענה
חשובה דכשמודה מקצת או עד
מכחישו נראה דמשקר ולכן
יש שצוה:

ותנא תונא אידך דר' חייא. אגן
סהדי דמאי דתפסי האזי כו'
פרש"י כיון דהו כהעלאת עדים
משמע מדרכי חייא קמיימא וקשה
כיון דלא מצי לאוכוחי הך ברייתא
דהלך אלא מכח קמיימא לימא ומנא
מונא אקמיימא לך י"ל דאגן סהדי
לאו דוקא דמאי דתפסי מחשבינן ליה
השתא טפי מהעדלת עדים וחשיב
כאלו מודה ליה לדדיה הוא אף [א] קשה
דמ"מ איכא למיפריך דמתני' כי היכי
דהאי מודה להאי האזי נמי מודה להאי
ואפ"ה קמשמעניי דכפרין אקמיימא
ומאי תיקן וי"ל דהשתא נמי מוכח
מכח טעמא דכסמוך אי הילך פטור
לא הו מתקני רבנן שצוה דליכא
קמיימא כי נמי כהעלאת עדים פטור
מתקני רבנן שצוה במתני' דחשיב
הודאה דמאי דתפסי חזריה דוחק
לפ"ה הא דלא קאמר ותנא מונא
אקמיימא משום דמאי דתפסי חשיב
כהודאה וזו לא היתה פירכא למעלה
אלא מטעם כי היכי דאגן סהדי
להאי כו'. **ורב ששת אמר הילך**
פטור. נראה שהכלה כרצ שבת דבפ'
השולל [למן דף ק. ג] גבי עבד קטן
פריך ועוד הילך הוא אף כספר חפץ
משמע דהילך חייב ונ' מוס' ב"ב קסח:
ד"ה הלכתא]:

ט' ונש"מ דהילך פטור. וא"ת יחא
נמאן שגלש דמינו דבעי
אמר שמים וי"ל כיון דהילך פטור
אם יאמר שמים וי"ל כופר הכל
ואין אדם מעז ולר"ע לא הו עזות
דמסייע ליה שטרא:
לעולם

הילך כיון דעדיין לא נתן מודה מקצת הטענה הוא ותנא תונא שנים אוחזין
דכמאי דתפסי הילך הוא וקטני ישבע ש"מ דאפי' אמר ליה הילך מודה מקצת הטענה הוא וקטני
אמר הילך פטור דכיון דאמר ליה הילך כמאן דפרע להו דמי ובשאר הא לא מודה ליה ולא מידי הלכך לאו
סלעים

תאמר. שצוהה עדים שאינו נשבע על מה שהעידו אלא על מה
שלא העידו ועל כפירתו הוא נשבע ולא אהעידתן ומנין לך להחמיר
כל כך: **מגנול שצוה דעד אחד.** אם נחמייב לו שצוה ע"י עד אחד
כדלמרינן והיתה עליו טענה אחרת שלא היתה מוטלת עליו שצוה

HebrewBooks.org © Moznain Publishers. No commercial use allowed.

תאמר בעדים שעל מה שכפר הוא נשבע
אלא אמר רב פפא אתי מגלגול שבועה דעד
אחד מה לגלגול שבועה דעד אחד שכן
שבועה גוררת שבועה תאמר בעדים דממוון
קא מחייבי פיו יוכיח מה לפיו שכן אינו
בהכחשה עד אחד יוכיח שישנו בהכחשה
ומחייבו שבועה מה לעד אחד שכן על מה
שמעיד הוא נשבע תאמר בעדים שעל מה
שכפר הוא נשבע פיו יוכיח [ו] וחזר הדין לא
ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד
השוה שבהן שעל ידי טענה וכפירה הן באין
ונשבע אף אני אביא עדים שעל ידי טענה
וכפירה הם באין ונשבע מה להצד השווה
שבהן שכן לא הוחזק כפרן תאמר בעדים
שכן הוחזק כפרן ובעדים מי הוחזק כפרן
[ו] תאמר רב אידי בר אבין אמר רב חסדא
*הכופר במלוה כשר לעדות בפקדון פסול
לעדות אלא פריך הכי מה להצד השווה שבהן
שכן אינן בתורת הדין תאמר בעדים שישנו
בתורת הדין הא לא קשיא רבי חייא תורת
הדין לא פריך אלא דקאמר ותנא תונא מי
דמי התם למלוה אית ליה סהדי ללוה לית
ליה סהדי דלא מסיק ליה ולא מידי דאי הו
ליה סהדי ללוה דלא מסיק ליה ולא מידי לא
בעי רבי חייא לאשתבועי הכא כי היכי דאגן
סהדי [ו] בהאי אגן סהדי בהאי ואפילו הכי
משתבעי אלא כי איתמר ותנא תונא אידך
דרבי חייא איתמר דאמר ר' חייא מנה לי
בידך והלא אומר אין לך בידי אלא ג' וזו
ההילך חייב מאי טעמא הילך נמי כמורה
מקצת הטענה דמי ותנא תונא שנים אוחזין
בטלית והא הכא כיון דתפסי [א] אגן סהדי
דמאי דתפסי] הילך הוא וקטני ישבע
ורב ששת אמר הילך פטור מ"ט כיון
דאמר ליה הילך הני זוזי דקא מורי
בגוייהו כמאן דנקיט להו מלוה דמי באינך
חמשים הא לא מורי הלכך ליכא הודאת
מקצת הטענה ולרב ששת קשיא מתניתין
אמר לך רב ששת מתניתין תקנת
חכמים היא ואידך אין תקנת חכמים היא
ומיהו אי אמרת בשלמא מדאורייתא הילך
חייב מתקני רבנן שבועה כעין דאורייתא אלא
אי אמרת מדאורייתא הילך פטור מתקני רבנן
שבועה דליתא דכוותה בדאורייתא מויתיבי

על מה שכפר אינו מוחזק כפרן שמה
לא כחש שהעד אינו נאמן להכחישו
ולחמיקין כפרן: **תאמר בעדים.**
שמתאמר שפיר הכל והם העידו על
החמשים הוחזק כפרן ולא נאמר
לחמיקוהו על השבועה: **הכופר במלוה.**
בין על כולה בין על מקצת וכלו עדים
והעידוהו עד שלא נשבע: **כשר לעדות.**
ולא אמרינן גזלן הוא והמורה אמרה
שמות כג) אל תשת רשע עד דכיון
דמלוה להאכיל נמנה דלמא לרבי
להוציאה וסבר עד דהוה לי [וחזין]
ופרענא ליה ואי מודיענא ליה השתא
יתבעני מיד. אלא הכופר בפקדון אפי'
על מקצת וכלו עדים והעידוהו פסול
לעדות דמאי הוה ליה גבי פקדון
לאשתמוטי נפשיה ושמא תאמר אד
ממנו ואשתמוטי ליה עד דמשכח ליה
למן כפירקין [דף ה:] מוקמינן דלמא
סהדי ואמרי הוה שעתא בדיה נקיט
ליה: **בסורס הומה.** לשלם קנס
דכשר ומס' דעד אחד שהסור פטורי'
ופיו גבי הודאה כל שכן דלא שייכא
הומה כלל: **תאמר בעדים.** אם הומה
נחמשים שהעידו משלמין ממון: **סורס**
הומה כן פרי. אלה טענה לו
פירכא דכיון דעד אחד ישנו בהזמה
ליבטל עדותו *בעדות שני עדים אם
הוה לן למימר בעדים משום דישן
בהזמה לא יחייבוהו שצוה הוה לן
למימר נמי בעד אחד לא יחייבוהו
שצוה דהא ישנו בהזמה ליבטל
עדותו ואי משום דלין משלם קנס אין
זו יפו כח להאמין עדותו: **אלא**
דקאמר ותנא פטור. אלא אם יש לך
להשיב על דברי רבי חייא כן יש לך
להשיב דקאמר ותנא מונא והביא
רביה לדברי ממשנאנו מי דמי: **הסם.**

דדברי חייא: **למלוה אית ליה סהדי.** למסיק ביה חמשים: **ללוה לית ליה סהדי.** בלתי
אלו העידו העדים חמשים חייב וחמשים פרע כה"ג לא הוה אומר ר' חייא דלרץ לישבע על השאר: **מתני' כי היכי דאגן סהדי להאי.** דלמיה
שלו: **אגן סהדי להאי.** דלמיה שלו ולמה להרביעיהו חמשים שצוה ש"מ טעמא לאו משום מודה מקצת הטענה הוא כו'. חייא ואינה שצוה
לדאורייתא אלא תקנת חכמים שלא יחא כל אחד הולך כו'. וסוה. [א] לא הוהאמין וכן שכן כ"מ שם: חייב. לישבע על השאר ולא אמרינן
הני דקמדי ליה בגוייהו הואיל ואיתנהו בעינייהו כמאן דנקיט להו דמי אלא כשאר מודה במקצת הוא וחייב: **ותנא פטור כו'.** קס"ד דלר'
חייא טעמא דמתני' משום דאגן סהדי דמאי דתפסי דיליה הוא והו כמנה לי בידך והלא אומר אין לך בידי כלום והעדים מעידים אותו שיש
לחמשים וכי אידך דרבי חייא דמחייב ליה שצוה לדאורייתא: **ופה פהא.** דהך העדלת עדים אגן סהדי דמאי דתפסי האזי הילך הוא
שהרי בפנינו הוא: **וקמני.** דמחייב שצוה אשאר א"ה להודאה במקצת: **תקנת חכמים היא.** ולא משום העדלת עדים וכדפרכין
לעיל כי היכי דאגן סהדי להאי אגן סהדי להאי: **אי אמרת בשלמא הילך מדאורייתא חייב.** כלומר גבי שצוה לדאורייתא כגון כהודאה במקצת:

(א) ע"י ש"מ כגון שעתק לרבי רבינו ביה באריות יתר. (ב) נראה דל"ל ואיתנין דלמיה להא דלוקמה לעיל לרבי חייא כמתני' דלא דמא וכו'. (ג) מדברי רבינו לא נראה מוכח דה"ל ג' אחרת כגוינן דלמיה דמי דמי למתני' נמי ביה דהסם נמא דמסדי סהדי הוא נשבע וכו'.